

Кісла Г.О. «Локальна людина» в структурі ідентичностей українського населення // Матеріали II Міжвузівської науково-практичної конференції «Соціальний розвиток сільських регіонів», Уманський національний університет садівництва. Умань. 2014 р., С. 122 – 125.

УДК 316.3

«ЛОКАЛЬНА ЛЮДИНА» В СТРУКТУРІ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

Кісла Г.О., кандидат філософських наук, доцент, професор

Сучасний світ це глобальний соціальний простір з інтенсивною мобільністю та інтеграцією. У цьому світі локальна ідентичність набуває статусу актуалізованої. Вона дозволяє людині структурувати свій життєвий простір, шукати ті соціальні групи, до яких вона буде належати стабільно і довго.

Современный мир это глобальное социальное пространство с интенсивной мобильностью и интеграцией. В этом мире локальная идентичность приобретает статус актуализированной. Она позволяет человеку структурировать свое жизненное пространство, искать те социальные группы, к которым он будет принадлежать стабильно и долго.

The modern world is the global social space with intense mobility and integration. In this world, the status of local identity becomes actualized. It allows a person to structure your living space, look for the social groups to which it will belong to the stable and long.

Актуальність презентованої теми можна аргументувати дуже тиражованою тезою соціолога Крістін С. Моран про те, що нові покоління принесуть із собою розвиток третьої ідентичності як мікседему локальних та глобальних

ідентичностей. Аудиторія буде вести переговори про їх ідентичності через процес глокалізація, який створить гібридну ідентичність під впливом глобальних і локальних факторів [1]. До цього можна додати висловлення З. Баумана: «В останні роки спостерігається справжній вибух інтересу до концепції ідентичності. Цей вибух породив небачений шквал думок. Мабуть, ніякий інший аспект нашого життя не приваблює зараз такої уваги соціологів, філософів, і психологів. Справа не в тому, що «дослідження ідентичності» стають сьогодні незалежною і швидко розвинутою галуззю [знання]; відбувається щось більше, і можна сказати, що «ідентичність» стає призмою, через яку розглядаються, оцінюються і вивчаються важливі риси сучасного життя [2]. Чому у епоху глобалізаційних стратегій розвитку, інтеграційних практик локальна ідентичність стає актуалізованою, динамічно розвинутою? Припущення З.Баумана можна розглядати як гіпотезу дослідження: «люди шукають групи, до яких вони могли б належати, стійко і довго, у світі, де все рухається і пересувається, і ніщо не є надійним » [2].

Є інше припущення. І.Задорін, російський соціолог пише, що «актуальність питання про особливості територіальної ідентичності громадян тієї чи іншої країни ґрунтується на гіпотетичному припущенні, що характер цієї ідентичності, ступінь її локалізації відображає наявність (або відсутність) схильності до автономізації в середині країни окремих спільнот (етнічних, територіальних тощо). Передбачається, що чим вище рівень *локальної ідентичності*, тим вище установка на автономізацію [3].

Для авторського припущення про значну актуалізацію локальної ідентичності важливо презентувати визначення локальної ідентичності і її змістовність. Локальну ідентичність можна розглядати як ідентифікацію людини з місцевим співтовариством, почуття причетності по відношенню до подій, що відбуваються на території безпосереднього проживання (міста, району, селища, мікрорайон. В умовах нестабільності суспільства локальна ідентичність може бути суттєвою опорою для людини в можливості мати визначеність власного становища в системі соціального простору, бути

підставою до перетворювальної активності та частково компенсувати втрату інших досить важливих соціальних ідентичностей.

Локальна ідентичність володіє однією дуже важливою і глибоко позитивною властивістю - здатністю об'єднувати людей різних рас, професій, станів, рівнів освіти, ламати чи знижувати бар'єри між цими групами. Тому не слід бачити в локальній ідентичності незмінну загрозу для єдності країни, навпаки, її варто було б всіляко культивувати саме для зміцнення цілісності держави вже в силу того, що суспільна людина завжди має свої соціальні взаємодії в конкретному навколишньому просторі.

В українській соціології для дослідження структури ідентичностей населення використовується, як *правило*, наступний набір, 'box of identity': локальна ідентичність, регіональна, державна, етнічна, інтеграційна чи глобалізаційна (я громадянин Європи, я громадянин Світу) ***Ким Ви себе, в першу чергу, вважаєте?***

Локальна ідентичність. Маркер «мешканцем села, району чи міста в якому Ви живете».

Регіональна ідентичність. Маркер «мешканцем регіону (області чи кількох областей)».

Державна ідентичність. Маркер «Громадянином України».

Етнічна ідентичність. Маркер «представником свого етносу, нації».

Інтеграційно- глобалізаційна ідентичність. Маркер «громадянином Європи», «громадянином Світу».

Для аналізу особливостей презентації локальної ідентичності ми використали данні соціологічного моніторингу «Українське суспільство», який проводить Інститут соціології НАН України з 1992 р.

Аналіз ієрархічного розподілу ідентичностей населення України дозволяє констатувати, що протягом 20 років були стабільні ідентичні практики: на першому місці – державна ідентичність, на другому – локальна ідентичність, на третьому – регіональна. Етнічна і інтеграційно-глобалізаційна ідентичність ситуативно змінювали місце в ієрархії .

Проблема, яку ми хочемо дослідити полягає у наступному: з трьох домінуючих ідентичностей тільки локальна має тенденцію к збільшенню, тобто більш ніж інші ідентичності актуалізована серед українського населення.

	1992р.	2012р.
Державна ідентичність	46%	48%
Локальна ідентичність	24%	30%
Регіональна ідентичність	7%	8%

Для ілюстрації презентованої змістовності локальної ідентичності ми зробили спробу сконструювати соціальний портрет «локальної людини».

«Якою мірою Ви пишаєтесь або не пишаюся тим, що є громадянином України?» Відповіді респондентів на це питання дозволяють зробити висновок, що «державна група» позиціонує себе більше патріотами, ніж «локальна група». Відсоток відповідей, які презентують певну дистанцію до держави: «зовсім пишаюся» і «скоріше не пишаюся», вище у «локальній групі». У intragroup контексті слід відзначити, що в локальній групі відсоток респондентів, які пишаються тим, що є громадянами України вище, ніж відсоток тих респондентів, яким це почуття не властиво. Така ж тенденція відзначається і всередині «державної» групи. Зауважимо, що за період з 2003р. по 2012р., тобто за 10 років моніторингу, обидві групи респондентів стабільні у своєму ставленні до держави.

«В якій мірі Ви задоволені своїм життям?»

«Локальна група» презентує вищий відсоток незадоволеності своїм життям, ніж «державна група». І менший, ніж у «державної» групі відсоток задоволеності життям. Пояснювальна версія пропонується наступна: «локальна група» у вибірці представлена типом «житель села, району, міста». Ці

характеристики в першу чергу «маркують» провінційний простір, який дуже часто визначають як депресивний (економічний зміст характеристики). Суб'єкти провінційного простору не мають таких можливостей для самореалізації та поліпшення якості життя, як суб'єкти «непровінційного» простору. Певну частину провини за таку ситуацію представники «локальної групи» «віддають» державі.

Наступний маркер **«Як Ви вважаєте, від чого головним чином залежить те, як складається Ваше життя?»** Ми відібрали це питання з метою дослідження ступеню презентації респондентами ліберальних цінностей. У ліберальній ідеології працює теза «якість мого життя і успіх у житті залежить тільки від мене». У патерналістської ідеології прийнято вважати, що якість життя і успіх залежить в першу чергу від держави. У нашому дослідженні коректно названі «зовнішні обставини».

1. Kristin C. Moran. Global or Local Identity? A theoretical analysis of the role of Viacom on identity formation Електронний ресурс www.qualitycoast.info/.../pt-lagos-local-identity

2. З.Бауман. Індивідуалізоване суспільство. Електронний ресурс www.gumer.info/bibliotek_Buks/.../index.php

3. И.Задорин. Территориальная идентичность на постсоветском пространстве. Електронний ресурс gtmarket.ru/.../research-group-zircon-info